

Working together to promote human rights, democracy and the rule of law

Programmatic Cooperation Framework for Armenia, Azerbaijan, Georgia, Republic of Moldova, Ukraine and Belarus

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

საქართველოს ეროვნული ბანკის საზედამხედველო მექანიზმების მიმოხილვა

- სებ-ის როლი;
- საზედამხედველო ინსტრუმენტები;
- სებ-ის პოლიტიკა;
- სანქციები;
- თანამშრომლობა.

სებ-ის როლი

- პასუხისმგებელია მონიტორინგის განმახორციელებელი პირების მიერ AML/CFT კანონით გათვალისწინებული ვალდებულებების შესრულების შემოწმებისათვის;
- ითანამშრომლოს სხვა საზემდახედველო ორგანოებთან, საქართველოსა და სხვა სახელმწიფოთა უფლებამოსილ ორგანოებთან და საერთაშორისო ორგანიზაციებთან ინფორმაციის გაცვლისა და გამოცდილების გაზიარების მეშვეობით და დაეხმაროს სამართალდამცავ ორგანოებს მისი უფლებამოსილების ფარგლებში.

საზედამხედველო ინსტრუმენტები

- ადგენს სალიცენზიო/სარეგისტრაციო კრიტერიუმებს, მათ შორის შესაფერისობის კრიტერიუმებს;
- დისტანციურად და ადგილზე ამოწმებს ფინანსურ ინსტიტუტებს;
- რისკზე დამყარებული მიდგომის საფუძველზე ადგილზე ამოწმებს ბანკებს:
 - კომპლექსური (სრულყოფილი), თემატური (სპეციალური) და დამატებითი (ფოკუსირებული).
- გამოსცემს სახელმძღვანელოებს და რეკომენდაციებს;
- იყენებს სანქციებს.

პოლიტიკის მიზანი

- მიიღწევა ორი გზით:
 - ა) შესაბამისი ნორმატიული აქტების, მეთოდოლოგიური სახელმძღვანელოებისა და ინსტრუქციების გამოცემა; და
 - ბ) ფინანსური ინსტიტუტების შემოწმება.

ნორმატიული აქტები, მეთოდოლოგიური სახელმძღვანელოები და ინსტრუქციები

- ემსახურება ML აღკვეთის ხელშეწყობას:
 - ბანკების ML/FT რისკის ზედამხედველობის ანგარიშგების შევსებისა და ინფორმაციის წარმოდგენის წესი;
 - კომერციული ბანკების ML/FT რისკის დისტანციური ზედამხედველობის სახელმძღვანელო;
 - ML/FT წინააღმდეგ ბრძოლის საკითხებში კომერციული ბანკების ადგილზე შემოწმების მეთოდიკური სახელმძღვანელო;

ნორმატიული აქტები, მეთოდოლოგიური სახელმძღვანელოები და ინსტრუქციები

- საშუალებას აძლევს ფინანსურ ინსტიტუტებს ML რისკის იდენტიფიცირებას და შეფასებას, რისკის ზომიდან გამომდინარე საჭირო რესურსების გადანაწილებას და აღნიშნული რისკების რეალიზების საწინააღმდეგო ქმედებების განხორციელებას:
 - საკორესპონდენტო ურთიერთობების სახელმძღვანელო;
 - რისკზე დამყარებული მიდგომის სახელმძღვანელო;
 - ბენეფიციარი პირების იდენტიფიკაციისა და გადამოწმების სახელმძღვანელო.

ადგილზე შემოწმება

- სებ უკანასკნელი შემოწმების თარიღის, შესამოწმებელი პერიოდის ხანგრძლივობისა და რისკის დონის გათვალისწინებით ამოწმებს ფინანსურ ინსტიტუტებს.
- მიზანი:
 - ფინანსური ინსტიტუტების AML/CFT პოლიტიკის, პროცედურების და შიდა კონტროლის მექანიზმების ადეკვატურობის, ეფექტურობის შეფასებასა და კანონმდებლობასთან შესაბამისობის განსაზღვრა;
 - რისკის სიდიდის გადამოწმება და მისი მართვის მექანიზმების შეფასება;
 - დარღვევის აღმოჩენის შემთხვევაში შესაბამისი რეკომენდაციებისა და მოთხოვნების განსაზღვრა და დარღვევებზე შესაბამისი საჩუქრების დაწესება

ადგილზე შემოწმების შედეგად გამოვლენილი ძირითადი პრობლემები

- კლიენტის შესახებ ინფორმაციის სისტემატიზირება;
- პოლიტიკა–პროცედურების არარსებობა;
- ბენეფიციარი მესაკუთრე პირების იდენტიფიკაცია;
- კვალიფიკაციის დონე;
- მოწოდებული ინფორმაციის სიზუსტე;
 - ოპერაციების შესახებ ინფორმაციის არსრულყოფილი აღრიცხვა (ვალუტის გადამცველი პუნქტები)
- ვალუტის გადამცველი პუნქტების ფმს–ში რეგისტრაცია.

დისტანციური ზედამხედველობის უპირატესობანი

- ფინანსური ინსტიტუტის მონაცემებზე დინამიკაში დაკვირვება;
- რისკების ადრეული იდენტიფიცირება;
- რესურსების კონცენტრირება იდენტიფიცირებულ რისკებზე;
- სექტორის და ქვესექტორის რისკის განსაზღვრა;
- სწორი საზედამხედველო ღონისძიების შერჩევის შესაძლებლობა:
 - ფინანსური ინსტიტუტის მენეჯმენტთან ან მონიტორინგის განხორციელებაზე პასუხიმგებელ პირთან შეხვედრა და კონსულტირება;
 - ადგილზე შემოწმების სიხშირის და ფორმის განსაზღვრა;
 - რეკომენდაციების და სახელმძღვანელოების შემუშავება.

მატრიცა

- კომპონენტები:
 - კლიენტთა ბაზა;
 - საბანკო პროდუქტები/ოპერაციები;
 - ოპერაციების გეოგრაფიული არეალი;
 - შიდა კონტროლის სისტემა;
 - ინფორმაცია კომერციული ბანკის შესახებ;
 - ინფორმაცია სებ-ის რეკომენდაციების შესრულების მდგომარეობის შესახებ;
 - ინფორმაცია საექვო ზონების შესახებ;
 - ინფორმაცია რისკის მატარებელი საბანკო პროდუქტების შესახებ;
 - ინფორმაცია კლიენტთა რეზიდენტობისა და მათ მიერ განხორციელებული ოპერაციების შესახებ;
 - ინფორმაცია სწრაფი გზავნილის სისტემების შესახებ;
 - სტატისტიკური ინფორმაცია ფინანსური მონიტორინგის სამსახურში გაგზავნილი ანგარიშგებების შესახებ;
 - ინფორმაცია მოკორესპონდენტო ბანკების შესახებ;
 - ინფორმაცია მაღალი რისკის მატარებელი საქმიანობის მქონე და სხვადასხვა ნიშნით რისკის მატარებელი ანგარიშის მქონე პირების შესახებ.

სანქციები

- საზედამხედველო ღონისძიებების ფართო სპექტრი;
 - “soft tools” - ბანკის მენეჯმენტის ყველა დონეზე დიალოგის დამყარება;
 - შეზღუდვები და ჯარიმები
- საზედამხედველო ღონისძიებების სუბიექტები: ბანკი, მენეჯმენტი და მაკონტროლებელი პირი

სანქციები

- წერილობითი გაფრთხილება;
- დააწესოს სპეციალური ღონისძიებები ან გამოსცეს ინსტრუქცია მოთხოვნით, რომ ბანკმა შეწყვიტოს და შეიმდგომში არ დაუშვას ესა თუ ის დარღვევა და სებ-ის მიერ განსაზღვრულ ვადაში მიიღოს დარღვევის აღმოსაფხვრელად აუცილებელი ზომები;
- სამეთვალყურეო საბჭოს და დირექტორატს მოსთხოვოს ბანკის აქციონერთა რიგგარეშე საერთო კრების მოწვევა დარღვევათა განსახილველად და მათ აღმოსაფხვრელად აუცილებელი ზომების მიღება;
- ბანკს შეუჩეროს ან შეუზღუდოს აქტივების ზრდა, მოგების განაწილება, დივიდენდებისა და პრემიების გაცემა, ხელფასების გაზრდა და დეპოზიტების მოზიდვა;
- შეუჩეროს ბანკს აქტიური ოპერაციები, შემოიღოს დროებითი ადმინისტრაციის რეჟიმი;
- ბანკს/ადმინისტრატორს დააკისროს ფულადი ჯარიმა;
- ადმინისტრატორს შეუჩეროს ხელმოწერის უფლება და ბანკის სამეთვალყურეო საბჭოს მოსთხოვოს მისი თანამდებობიდან დროებით გადაყენება ან თანამდებობიდან განთავისუფლება;
- მოითხოვოს ბანკის მაკონტროლებელი პირისაგან კონტროლის გაუქმება/შეზღუდვა;
- ბანკს გაუუქმოს საბანკო საქმიანობის ლიცენზია

თანამშრომლობა

- სებ თავისი კომპეტენციის ფარგლებში თანამშრომლობს სხვა ქვეყნის შესაბამის საფინანსო სექტორის ზედამხედველობის ორგანოსთან. ასეთი თანამშრომლობა შეიძლება მოიცავდეს ინფორმაციის გაცვლას, იმ პირობით, რომ აღნიშნული ორგანო დაიცავს ამ გზით მიღებული ინფორმაციის კონფიდენციალობას.
- აზერბაიჯანი, სომხეთი, ბელარუსი, ყაზახეთი, ლიტვა, მოლდოვა, ყატარი, თურქეთი, გერმანია.
- გაფორმების პროცესში:
 - ბულგარეთი, ბელგია, საფრანგეთი, უკრაინა.

სტატისტიკა

	2012	2013	2014	2015 (I-VI)
ბანკები	19	21	21	19
ვალუტის გადამცვლელი პუნქტები	964	1051	1116	1130
არასაბანკო სადეპოზიტო დაწესებულებები	18	17	17	15
მისო	62	67	70	73
ფულადი გზავნილები	34	35	51	42
კვალიფიციური საკრედიტო ინსტიტუტები	0	1	1	1
საბროკერო კომპანიები	10	9	8	9
ფასიანი ქაღალდების რეგისტრატორები	2	3	3	3
საგადახდო მომსახურების პროვაიდერები	7	15	19	23
არასახელმწიფო საპენსიო სქემის დამფუძნებლები				

გმადლობთ ყურადღებისათვის

საკონტაქტო ინფორმაცია

გიორგი ძიგუაშვილი

საქართველოს ეროვნული ბანკის იურიდიული დეპარტამენტი

591 676 676

Giorgi.dziguashvili@nbg.gov.ge